

Sygn. akt III AUa 671/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SO del. do SA Jacek Chaciński (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2019 r. w Lublinie

sprawy Z. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 15 czerwca 2018 r. sygn. akt IV U 48/18

oddala apelację.

Jacek Chaciński Elżbieta Gawda Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska

Sygn. akt III AUa 671/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 18 grudnia 2017 r. i ustalił Z. R. prawo do emerytury od dnia(...).

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

Ubezpieczony Z. R. w dniu (...) ukończył 60-ty rok życia. W dniu(...)wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Na podstawie przedłożonych do wniosku dokumentów organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony udowodnił staż ubezpieczeniowy, uzupełniony pracą w rolnictwie, w wymiarze 25 lat. Organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczony przepracował w szczególnych warunkach

13 lat, 4 miesiące i 2 dni. Do tego stażu ZUS nie zaliczył okresu odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej. Dlatego też zaskarżoną decyzją z 18 grudnia 2017r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury.

W okresie od 9 lipca 1975r. do 30 września 1990r. ubezpieczony pracował w (...) sp. z o. o. w W. i stale oraz w pełnym wymiarze wykonywał pracę operatora- maszynisty koparek i ładowarek jednonaczyniowych i wielonaczyniowych, co jest uznawane za pracę w warunkach szczególnych.

W międzyczasie, tj. od(...) do (...) ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Z powodu wprowadzenia stanu wojennego, służba ta została wydłużona.

Po odbyciu służby, przed upływem 30 dni od jej zakończenia ubezpieczony zgłosił się do pracodawcy i w dniu (...) wykonał badania lekarskie, w których nie stwierdzono przeciwwskazań do pracy na wysokości. W dniu 27 kwietnia 1982r. przystąpił do wykonywania pracy na stanowisku operatora koparki i pracę tę wykonywał nieprzerwanie do końca zatrudnienia w(...).

Ubezpieczony w dniu(...) wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołanie Z. R. podlegało uwzględnieniu.

Sąd wskazał, że zgodnie z art.184 ust.1 i 2 wyżej wymienionej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art.32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. w dniu 1 stycznia 1999r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn oraz osiągnęli okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art.27 ustawy, a także nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wskazał także, że zgodnie z § 3 i § 4 ust.1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia, nabywa prawo do emerytury w w/w wieku, jeżeli ukończył wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia tj. co najmniej 25 lat w przypadku mężczyzny a w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ponadto zgodnie z § 2 ust.1 przedmiotowego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Sąd podniósł że w okresie od (...) do(...) (2 lata i 5 miesięcy) ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Służba ta, z powodu wprowadzenia stanu wojennego, została wydłużona. Odbywanie zasadniczej służby wojskowej przedzieliło pracę ubezpieczonego w warunkach szczególnych, tj. zatrudnienie jako operatora koparki.

Sąd wskazał, że pierwotnie zaliczanie okresu służby wojskowej kształtował przepis art.108 ust.1 ustawy z 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1967r. Nr44 poz.220) wespół z §2 ust.1 i §5 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968r. Nr44 poz.318). Z przywołanego przepisu ustawy wynikało, iż czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Z kolei normy zawarte w przywołanym rozporządzeniu stanowiły, że jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy, to żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w

zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Ustawa z dnia 21 listopada 1967r. była nowelizowana. Istotne zmiany nastąpiły od dnia 6 sierpnia 1979r., kiedy to wprowadzono nową numerację części artykułów a także pojawiło się nowe brzmienie niektórych przepisów. W ten sposób norma regulująca zaliczenie okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień związanych z zatrudnieniem (takie brzmienie obowiązywało do 1 stycznia 1975r.) lub odpowiednio uprawnień wynikających z przepisów szczególnych (treść od 1 stycznia 1975r.) została przeniesiona z art.108 ust.1 do art.120 ust.1. ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Sąd przywołał uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z 16 października 2013r. II UZP 6/13. W uzasadnieniu tej uchwały zawarto argumentację na rzecz stanowiska, iż okres od 1 września 1979r. podlega zaliczeniu, w myśl art. 120 ust.1 i ust.3, do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownik podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z kodeksu pracy oraz z przepisów szczególnych. Przepis ten bowiem został usunięty z obrotu prawnego dopiero z dniem 21 października 2005r. ,tj. na skutek wejścia w życie art.1 pkt 39 ustawy z 29 lipca 2005r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz zmianie ustawy o służbie zastępczej (Dz.U. Nr 180, poz. 1496). Zdanie Sadu podobną oceną prawną wyraził Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 8 czerwca 2017r. III AUa 1341/16 (LEX nr 2321952). W uzasadnieniu wyroku wskazano, iż przepis art.120 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL nie wprowadził żadnej istotnej zmiany w sytuacji wliczania do uprawnień pracowniczych okresu służby wojskowej po dniu 31 sierpnia 1979r.

W tej sytuacji Sąd przyjął, iż odbywanie zasadniczej służby wojskowej po 1 września 1979r. może być zakwalifikowane jako okres pracy w warunkach szczególnych o ile spełnione zostaną warunki określone w art.120 ust.1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony PRL.

W realiach niniejszej sprawy ubezpieczony zgłosił się do pracodawcy w celu podjęcia pracy przed upływem, wyrażonego w art.120 ust. 1 powyższej ustawy, 30-dniowego terminu od zwolnienia od służby wojskowej. Bezsprzecznie, (...) (zwolnienie ze służby nastąpiło w dniu(...)) ubezpieczony poddany został badaniom lekarskim podjętym m.in. w celu wykrycia przeciwwskazań do pracy na wysokości (stosowny wpis w legitymacji ubezpieczeniowej). W tej sytuacji uzasadnione jest stwierdzenie, że ubezpieczony zgłosił się do pracodawcy w celu podjęcia pracy przed upływem 30 dni od zwolnienia z czynnej służby wojskowej i w pierwszej kolejności został skierowany na badania lekarskie będące warunkiem dopuszczenia do wykonywania pracy na stanowisku operatora koparki. W tych okolicznościach Sąd stwierdził, że ubezpieczony spełnił wyrażony w art.120 ust.1 omawianej ustawy warunek podjęcia pracy w 30-dniowym terminie liczonym od zwolnienia ze służby.

W ocenie Sądu zaliczenie okresu odbywania przez ubezpieczonego służby wojskowej w okresie od (...) do (...) (tj. 2 lata i 5 miesięcy) do stażu pracy w warunkach szczególnych powoduje, iż suma powyższego okresu z ustalonym przez organ rentowy stażem w wymiarze 13 lat, 4 miesiące i 2 dni wynosi łącznie ponad 15 lat.

W konsekwencji ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. legitymuje się ponad 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych. Mając to na uwadze, Sąd podstawie art.477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił prawo Z. R. do emerytury od (...)tj. od dnia, w którym spełnił ostatni z warunków nabycia prawa do emerytury. W tym dniu bowiem ubezpieczony wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy. Wniósł apelację. Zaskarżył wyrok w całości zarzucając naruszenie art.184 ust.11 pkt 1 w zw. z art.32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych w zw. z §2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze poprzez ich błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie i ustalenie prawa o emerytury osobie nie spełniającej przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy nie naruszył art.184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach u rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny podziela utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych pogląd, że do pracy w szczególnych warunkach dolicza się służbę wojskową o ile przed i po odbyciu zasadniczej służby wojskowej wykonywana jest praca tego rodzaju a pracownik w ustawowym terminie najpóźniej w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia zgłosi swój powrót do tego zatrudnienia.

Jak ustalił Sąd I instancji wnioskodawca odbył zasadniczą służbę wojskową w okresie od(...) do (...)Zarówno przed rozpoczęciem odbywania służby wojskowej jak i po jej zakończeniu świadczył pracę w szczególnych warunkach jako operator – maszynista koparek i ładowarek jednonaczyniowych i wielonaczyniowych.

W myśl z art.120 ust. 1 w/w ustawy w brzmieniu obowiązującym od 6 lipca 1979 r. pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że wnioskodawca po zakończeniu służby wojskowej z dniem (...) ponownie podjął zatrudnienie. Spełnił zatem przesłankę ponownego podjęcia zatrudnienia w terminie 30 dni od zakończenia służby wojskowej.

Stosownie do uchwały SN z dnia 16 października 2013 r. III UZP 6/13 Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Uchwała ta dotyczyła obowiązywania art. 108 ust. 1 w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1974 r. Wynikało to z faktu, że Sąd Najwyższy zajmował się jedynie okresem służby odbywanej w latach 1971-1973.

Zawarte w art.120 ust.1 stwierdzenie, że okres służby wlicza się do okresu pracy w zakładzie pracy z zakresie wszelkich uprawnień wynikających z kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych stanowi podstawę do wykładni, zgodnie z którą okres służby na zasadzie fikcji prawnej winien być traktowany jak okres zatrudnienia. W przypadku wnioskodawcy jako okres pracy w szczególnych warunkach. Konsekwencją tego jest powinność uwzględnienia tego okresu także przy ustalaniu uprawnień emerytalnych pracownika, które przepisy wiążą z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych.

Do takiego wniosku prowadzi także wykładnia systemowa i celowościowa. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 19 maja 2016 r. II UK 275/15, wykładnia przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej skłania do konkluzji, że wolą ustawodawcy było takie ukształtowanie warunków zatrudnienia i zabezpieczenia społecznego żołnierza rezerwy odbywającego obowiązkową (pod groźbą kary) służbę wojskową lub ćwiczenia wojskowe, aby nie poniósł on negatywnych konsekwencji pracowniczych lub emerytalno-rentowych. Nie jest bowiem dopuszczalne jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny (wyr k SN z 18 kwietnia 2018 r. III UK 57/17).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych apelacja organu rentowego nie jest zasadna.

Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Apelacyjny na podstawie art.385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.